

HIV/AIDS NEDİR?

Dr. Aygen Tümer

e-mail: atumer@hacettepe.edu.tr

İlk defa 1981 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde cinsel yönelimi homoseksüel olan erkeklerde ve Haiti'den gelen göçmenlerde ender rastlanan *Pnömocystitis carinii jiroveci* pnömonisi (PCP) ve Kaposi sarkomu (KS) vakalarının tespit edilmesi ile AIDS hastalığı tanımlanmıştır. Bu enfeksiyonlar tedaviye iyi cevap vermemekte ve hastalık ölümle sonuçlanmaktaydı. Araştırmacılar bu hastalığın daha önce literatürde rastlanmayan yeni bir hastalık olduğu konusunda birleşerek bu yeni hastalığa “AIDS” (Akkiz İmmün Yetmezlik Sendromu, **A**cquired **I**mmune **D**eficiency **S**yndrom) adını vermişlerdir. 1983 yılında AIDS'e neden olan virüs HIV (İnsan İmmün Yetmezlik Virüsü, **H**uman **I**mmunodeficiency **V**irus) izole edilmiş olup, bu virüs vücudun savunma gücünü zayıflatmakta, yıkmakta ve normal koşullarda tedavi edilebilen hastalıklar, savunma gücü yetersiz kaldığından tedavi edilememektedir.

DÜNYADA HIV/AIDS

DSÖ, (Dünya Sağlık Örgütü) Temmuz 2016 verilerine göre dünyada 36,7 milyon HIV enfekte kişi olduğunu ve hastalığın tanımlandığı 1981 yılından beri 41 milyon kişinin hayatını bu hastalıktan kaybettiğini bildirmektedir.

HIV/AIDS ile yaşayanlar

Total	36,7 milyon (34,0 – 39.8 milyon)
Erişkin	34.9 milyon (32,4 – 37,9 milyon)
Kadın	17,8 milyon (16.4 – 19.4 milyon)
15 yaş altı	1.8 milyon (1.5 – 2.0 milyon)

2015 yılında HIV enfekte yeni vakalar

Total	2.1 milyon (1.8 – 2.4 milyon)
Erişkin	1.9 milyon (1.7 – 2.2 milyon)
15 yaş altı	150 000 (110 000 – 190 000)

2015 yılında HIV/AIDS hastalığından ölenler

Total	1.1 milyon (940 000 – 1.3 milyon)
Erişkin	1.0 milyon (840 000 – 1.2 milyon)
15 yaş altı	110 000 (84 000 – 130 000)

TÜRKİYE’DE HIV/AIDS

Tüm dünyada HIV/AIDS vakalarının hızla arttığı gözlenirken Türkiye’nin bu salgının dışında kalması beklenmemektedir. Ülkemizde ilk defa 1985 yılında üç HIV/AIDS hastası bildirilmiş, daha sonra her yıl vaka sayılarında giderek artma gözlenmiştir. 1991 yılına kadar her yıl 30’lu rakamlarda olan yeni hasta sayıları, 2000’li yılların başından itibaren 200, 350, 750, 1000’li rakamlar ve maalesef 2014 yılından itibaren de 2000’li rakamların üzerine çıkmıştır. T.C. Sağlık Bakanlığı Haziran 2016 verileri ise sadece 2014 yılı ilk 6 ayı içinde tanı konmuş yeni 1153 vakayı göstermektedir ki, bu sayı hastalığın tanımlandığı yıldan beri en yüksek hasta sayısı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ülkemizde T.C. Sağlık Bakanlığı Haziran 2016 verilerine göre 13181 HIV/AIDS hastası vardır. Kişi virüsü eğer korunmasız yapılan cinsel temas ile aldı ise, hastalığın hiçbir belirti, bulgu vermeyen ortalama 8-10 yıl gibi süresinin olması, cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar konusunda kişilerin sağlık kurumlarına yeterli başvurularının olmamaları, kayıt sistemlerinin yeterli çalışmaması bu sayının gerçekleri yansıtmadığını düşündürmektedir. HIV enfeksiyonuna ülkemizde en sık 20-49 yaş arası ve erkeklere %70, kadınlara %30 oranında rastlanmaktadır.

TÜRKİYE’DE BİLDİRİLEN HIV/AIDS VAKALARININ YILLARA GÖRE DAĞILIMI

01 EKİM 1985 – 30 HAZİRAN 2016

**Türkiye Halk Sağlığı Kurumu,
Bulaşıcı Hastalıklar Daire Başkanlığı,
Zührevi Hastalıklar Birimi**

YILLAR	HIV(+)	AIDS	TOPLAM
1985	0	3	3
1986	2	1	3
1987	34	8	42
1988	21	11	32

1989	22	11	33
1990	24	13	37
1991	27	24	51
1992	40	31	71
1993	47	34	81
1994	49	37	86
1995	59	29	88
1996	96	35	131
1997	97	38	135
1998	84	41	125
1999	96	29	125
2000	116	45	161
2001	141	44	185
2002	140	41	181
2003	138	46	184
2004	178	59	237
2005	253	48	301
2006	260	44	304
2007	351	24	375
2008	397	53	450
2009	459	67	526
2010	529	73	602
2011	647	77	724
2012	981	95	1076
2013	1306	101	1407
2014	1895	131	2026
2015	2128	118	2246
2016*	1099	54	1153
TOPLAM	11 716	1 465	13 181

* 2016 yılı ilk 6 aylık verilerdir.

TÜRKİYE'DE BİLDİRİLEN HIV/AIDS VAKALARININ CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI

01 EKİM 1985 – 30 HAZİRAN 2016

Türkiye Halk Sağlığı Kurumu,
Bulaşıcı Hastalıklar Daire Başkanlığı,
Zührevi Hastalıklar Birimi

YAŞ GRUBU	ERKEK	KADIN	TOPLAM VAKA
0	42	25	67
1-4	30	30	60
5-9	17	9	26
10-14	16	11	27
15-19	161	81	242
20-24	1089	409	1498
25-29	1705	556	2261
30-34	1774	534	2308
35-39	1518	388	1906
40-44	1151	269	1420
45-49	935	187	1122
50-54	635	156	791
55-59	463	126	589
60-64	262	63	325
65 yaş ve üstü	266	59	325
Bilinmeyen	149	65	211
TOPLAM	10 213	2 968	13 181

TÜRKİYE'DE BİLDİRİLEN HIV/AIDS VAKALARININ OLASI BULAŞMA YOLLARINA GÖRE DAĞILIMI

01 EKİM 1985 – 30 HAZİRAN 2016

**Türkiye Halk Sağlığı Kurumu,
Bulaşıcı Hastalıklar Daire Başkanlığı,
Zührevi Hastalıklar Birimi**

OLASI BULAŞMA YOLU		
Heteroseksüel cinsel ilişki	4950	% 37.5

Homoseksüel/biseksüel cinsel ilişki	1664	% 12.6
Damar içi madde bağımlılığı	219	% 1.7
Anneden bebeğe geçiş	137	% 1.0
Hemofili hastaları	20	% 0.2
Kan ve kan ürünleri transfüzyonu	86	% 0.7
Bilinmeyen	6046	% 45.8
TOPLAM	13 181	% 100